

Růže vinná

Rosa rubiginosa L.

Stupeň ohrožení: C4

POPIS

Hustě větvený, vzpřímený keř 1,5-2 m vysoký, s obloukovitě rozestálými větvemi. Všechny větve jsou ostnité, hákovité ostny jsou často promíšeny ostenci, štětinami nebo stopkatými žlázkami. Lichozpeřené listy mají většinou 2-3 jařma, lístky drobné (nejčastěji do 10 mm), okrouhlé až široce vejčité, tmavě zelené, někdy při rašení načervenalé, na okraji výrazně dvakrát žláznatě zubaté, na spodní straně hustě žláznaté. Silice žlázek jsou lepkavé a intenzivně voní po jablkách, zvláště při rašení nebo při vyšší teplotě (na slunci). Kvete v červnu až červenci. Tmavě růžově zbarvené, vonné květy jsou ve vícekvětvých květenstvích, zřídka jednotlivé. Vnější kališní lístky zpeřené, všechny lístky hustě žláznaté, po odkvětu se vzpřimují, zaschlé dlouho vytrvávají na dozrálých šípcech. Šípky mnohotvaré, nejvíce vejcovité až kulovité, 1-2 cm velké, za zralosti oranžově červené a rozměklé, alespoň na bázi stopkatě žláznaté. Plodní stopky krátké, hustě stopkatě žláznaté.

Charakteristický, snadno rozeznatelný druh růže, podobná růže malolistá má světlejší květy, častěji jednotlivé a nazpět ohnuté kališní lístky, brzy opadávající. Růže oválnolistá má lístky žláznaté většinou jen naspodu, nežláznaté plodní stopky a světlejší květy. Také růže polní má nežláznaté nebo jen řídce žláznaté plodní stopky a bílé drobné květy.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Růže vinná nejčastěji roste na suchých výslunných stráních, lesních okrajích, ve vinicích, hlavně na bazických podkladech s převažující jižní expozicí. Ekologicky dosti plastický druh. Optimum má v křovinách společenstvech nižších a středních poloh, odkud proniká do nelesních, lesostepních i lesních biotopů. Těžiště výskytu je do 500 m n. m., vystupuje však až do 800 m n. m. Nejčastěji se vyskytuje ve společenstvech třídy *Festuco-Brometea*, *Rhamno-Prunetea*, *Querco-Fagetea*, *Trifolio-Geranietea sanguinei* a *Molinio-Arrhenatheretea*.

ROZŠÍŘENÍ

Celkové rozšíření druhu se rozprostírá v Evropě od Irska až po Don, na sever až po 60° severní šířky. U nás se nachází rovnoměrně, roztroušeně od nižších po střední polohy, v horském stupni zcela výjimečně. V Brně je hojná například na Stránské skále. Výskyt byl zaznamenán v následujících fytogeografických okresech: Bílé Karpaty lesní (5), Bílé Karpaty stepní (1), Budějovická pánev (6), Českomoravská vrchovina (15), Českomoravské mezihoří (1), Český kras (56), Český les (1), Dolní Pojizeří (1), Dolní Povltaví (15), Doupovská pahorkatina (3), Doupovské vrchy (4), Džbán (1), Haná (4), Hanušovická-rychlebská vrchovina (1), Horažďovická pahorkatina (5), Horní Poohří (3), Hornosázavská pahorkatina (1), Javorníky (6), Jesenické podhůří (2), Jihočeská pahorkatina (11), Jihomoravská pahorkatina (7), Krkonoše (1), Křivoklátsko (43), Kutnohorská pahorkatina (1), Lounsko-labské středohoří (4), Lužická kotlina (2), Mikulovská pahorkatina (9), Moravské podhůří Vysočiny (47), Plánický hřeben (10), Plzeňská pahorkatina (100), Podbrdsko (6), Podkrkonoší (1), Polomené hory (1), Ralsko-bezděžská tabule (1), Říčanská plošina (4), Střední Polabí (1), Střední Poohří (3), Střední Povltaví (71), Středočeská tabule (3), Šluknovská pahorkatina (1), Šumava (4), Šumavsko-novohradské podhůří (108), Tachovská brázda (9), Teplické vrchy (5), Třeboňská pánev (6), Verneřické středohoří (1), Východní Polabí (1), Znojensko-brněnská pahorkatina (32), Železné hory (6).

PŘÍČINY OHROŽENÍ

Jako většina ohrožených růží se vyskytuje na nelesních stanovištích lesostepního charakteru, kde se šíří v rámci sukcese po opuštění pastvy, či na dalších antropicky podmíněných biotopech (meze, úvozy, lesní okraje). Všechny tyto biotopy jsou v současné krajině velmi vzácné, neboť byly zničeny v době kolektivizace. Na stávajících lokalitách jsou keře v rámci sukcese často vyřezávány či vypalovány při managementu nelesních biotopů, řada potenciálně vhodných biotopů je silně ruderalizovaná.

SEZNAM LITERATURY

JIČÍNSKÁ D., 1975. *Diversity of pollination in some Rosa species*. Preslia, 47, 267-274.

JIČÍNSKÁ D., 1976. *Autogamy in various species of the genus Rosa*. Preslia, 48, 225-229.

KLÁŠTERSKÁ I., 1969. *Cytology and some chromosome numbers of Czechoslovak roses I*. Folia geobotanica et Phytotaxonomica, 4: 175-189.

KLÁŠTERSKÁ I., KLÁŠTERSKÝ I., 1974. *Cytology and some chromosome numbers of Czechoslovak roses II*. Bot. Not., 127: 328-337.

KONČALOVÁ M. N., KLÁŠTERSKÝ I., 1974. *Cytology and some chromosome numbers of Czechoslovak roses III*. Folia geobotanica et Phytotaxonomica, 13: 67-93.

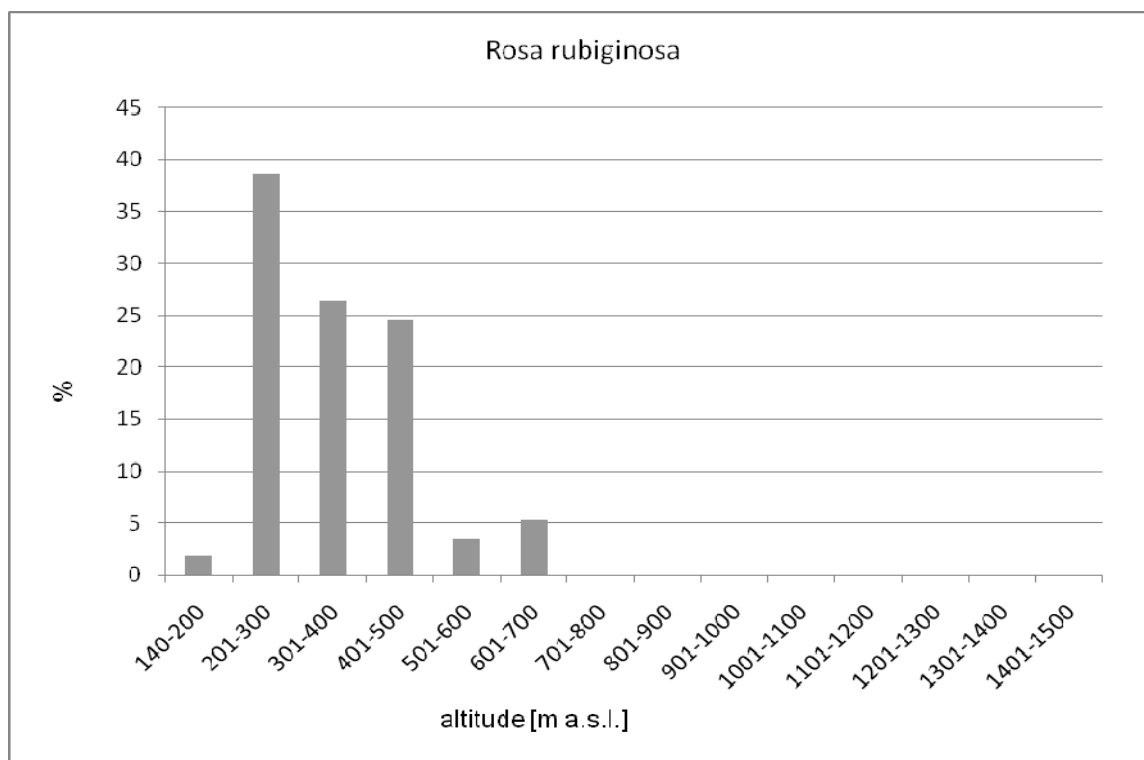
KONČALOVÁ M. N., 1975. *Studies in rose pollen II. Branched pollen tubes*. Preslia, 47, 111-116.

VĚTVIČKA V., 1995. *Rosa L. – růže*. In: Slavík, B. (ed.): Květena České republiky 4. Academia, Praha: 206-233.

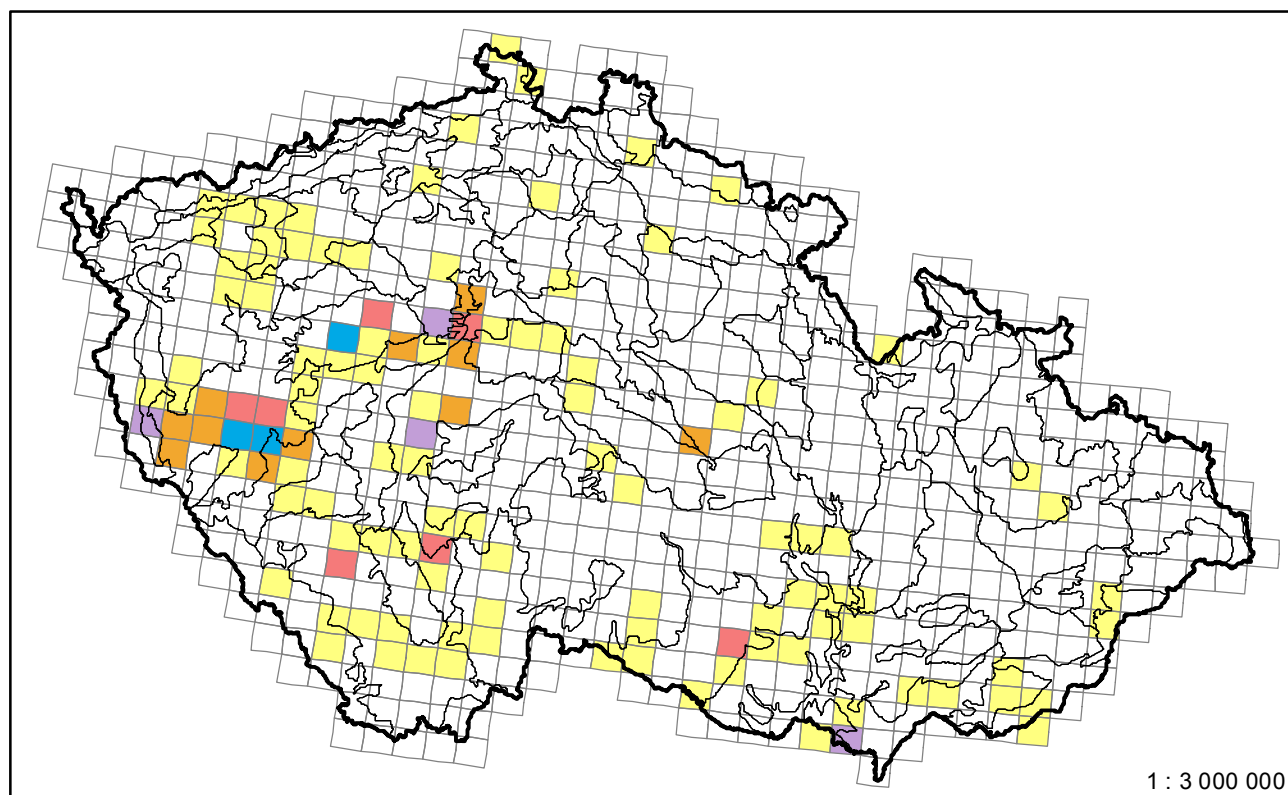
WRONSKA-PILAREK D., JAGODZINSKI A. M., 2011. *Systematic importance of pollen morphological features of selected species from the genus Rosa (Rosaceae)*. Plant Syst Evol 295: 55–72

Výskyt podle nadmořské výšky

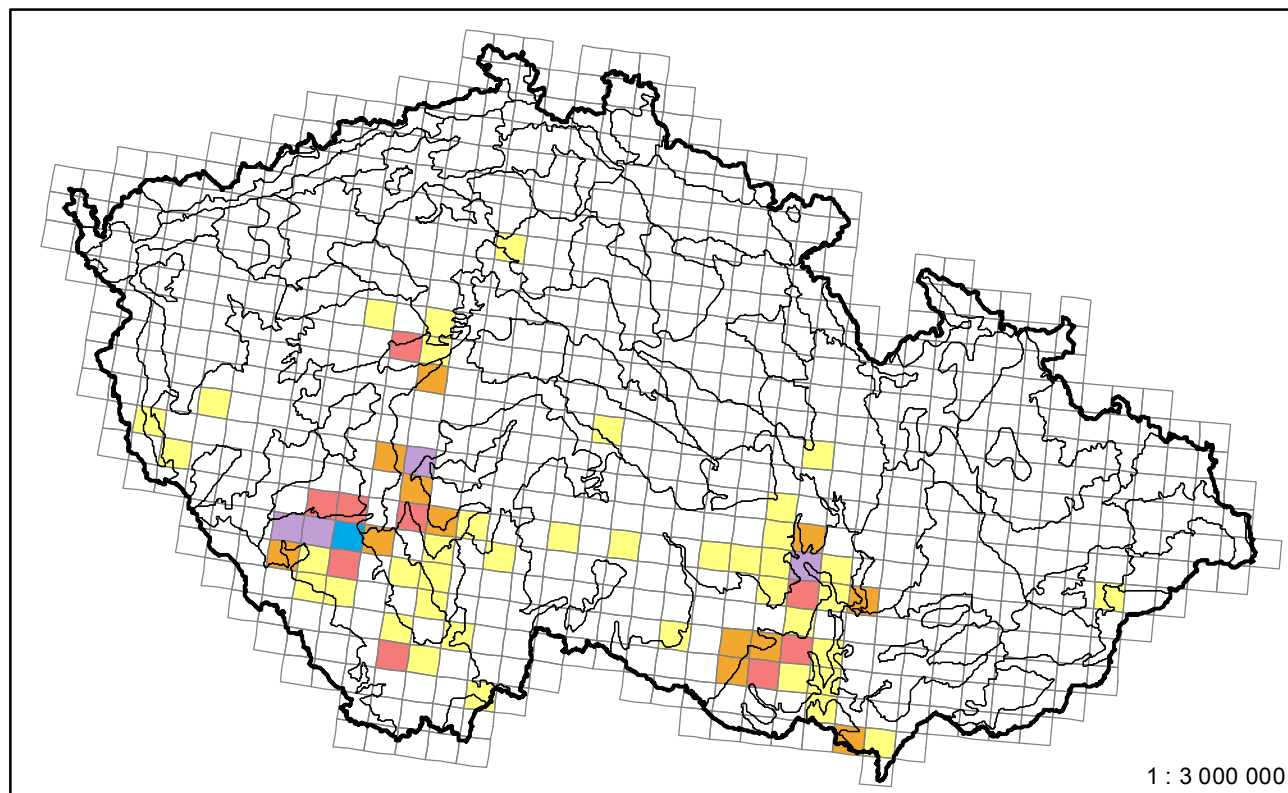

Výskyt do roku 2000

počet lokalit 1 - 3 4 - 6 7 - 10 11 - 15 16 - 21

Výskyt po roce 2001

počet lokalit 1 - 2 3 - 4 5 - 7 8 - 14 27